

Toezending reactie op de e-mail van de Stichting Vrije Schoolkeuze Amsterdam (VSA) met vragen over belemmeringen voor het stichten van nieuwe scholen

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 17 augustus 2015

In de brief van 9 juni 2015 heeft de vaste commissie voor Onderwijs, Cultuur en Wetenschap mij verzocht om u een reactie toe te zenden op de e-mail van de heer Van Beek van de Stichting Vrije Schoolkeuze Amsterdam (VSA) met vragen over belemmeringen voor het stichten van nieuwe scholen.

Stichten nieuwe scholen

In eerste reactie verwijs ik u graag naar mijn brief «Meer ruimte voor nieuwe scholen» die u op 2 juli jl. heeft bereikt (Kamerstuk 31 135, nr. 53). Daaruit blijkt immers dat ik het met de VSA eens ben dat er nu onwenselijke belemmeringen zijn voor de stichting van nieuwe scholen. Vooral in een stad als Amsterdam, waar de aantallen leerlingen in het voortgezet onderwijs alleen maar groeien, moet het mogelijk worden om meer initiatieven voor nieuwe scholen te realiseren dan nu het geval is. Het oordeel over het al dan niet mogen beginnen met de nieuwe school wil ik baseren op waarborgen voor de te verwachten kwaliteit. Met de recente brief hoop ik op dit belangrijke en prangende onderwerp in overleg met uw Kamer substantiële stappen te zetten.

Achtergrond van de vragen

De Stichting Vrije Schoolkeuze Amsterdam is een initiatief van ouders in Amsterdam die zich verenigd hebben om aandacht te vragen voor de wachtlijsten bij sommige Amsterdamse scholen voor voortgezet onderwijs. Naar aanleiding van een brief van de stichting van 12 januari 2012 is u in de brief van 28 maart 2012 meegedeeld dat de door de stichting gemelde onvolkomenheden in de wetgeving voor de voorzieningenplanning onderzocht zouden worden (2012D13680). Dit onderzoek maakte deel uit van de evaluatie van de wetwijziging 2008 over de voorzieningenplanning in het voortgezet onderwijs die in april 2013 is opgeleverd.

In mijn beleidsreactie op de evaluatie van de wetwijziging 2008 over de voorzieningenplanning in het voortgezet onderwijs heb ik onder meer aandacht besteed aan de kritiek van de gemeente Amsterdam en de VSA dat de huidige stichtingsprocedure ertoe leidt dat in Amsterdam geen nieuwe scholen kunnen worden gesticht, ook niet als daarvoor voldoende leerlingpotentieel lijkt te zijn (Kamerstuk 33 630, nr. 2). In dat stadium zag ik een mogelijkheid om met een kleine aanpassing van de regeling Voorzieningenplanning VO dit probleem op te lossen. In de beantwoording van de schriftelijke vragen over mijn beleidsreactie op de evaluatie heb ik toegezegd om met een aantal steekproeven te onderzoeken of een aanpassing van de regeling Voorzieningenplanning VO inderdaad zou leiden tot ruimte voor nieuwe scholen in Amsterdam en wat de gevolgen zouden zijn voor de rest van het land (Kamerstuk 33 630, nr. 3). Bedoelde steekproeven zijn in de zomer van 2014 uitgevoerd. In mijn brief aan uw Kamer over het wegnemen van de ongelijkheid tussen openbaar en bijzonder onderwijs die u op 2 juli jl. heeft bereikt, licht ik toe

dat de steekproeven niet tot het gewenste resultaat hebben geleid (Kamerstuk 31 135, nr. 47).

Beantwoording van de vragen

Allereerst stelt de heer Van Beek mij de vraag wanneer ik met de beloofde eenvoudige oplossing kom. En ook of ik daar vaart mee wil maken. Tot slot vraagt hij of ik daarbij de mogelijkheid om een uitzondering te hanteren voor gebieden met leerlingengroei wel voldoende laat meewegen.

Mede naar aanleiding van de schriftelijke vragen over mijn beleidsreactie op het punt van de effecten van een dergelijke aanpassing ook op plattelandsgebieden heb ik in de zomer van 2014 een aantal steekproeven uitgevoerd voor alternatieve berekeningen bij scholenstichting voortgezet onderwijs. De optie waarvan ook ik meer ruimte voor scholenstichting verwachtte, namelijk het verkleinen van de aftrek van bestaand leerlingpotentieel tot maximaal de stichtingsnorm van reeds bestaande scholen (in plaats van de reductie van het potentieel tot nul voor elke reeds bestaande school in het voedingsgebied) leidde helaas niet tot het gewenste effect. In Amsterdam is de schooldichtheid zo groot, dat ook bij maximering van de aftrek voor bestaande scholen het leerlingpotentieel nihil bleek.

Hiernaast heb ik drie alternatieven geformuleerd om bij de berekening van het leerlingpotentieel meer recht te doen aan de werkelijke ruimte voor nieuwe scholen. Een voorbeeld daarvan is het fictief verkleinen van de voedingsgebieden van de bestaande scholen van de huidige straal van tien kilometer tot een straal van vijf of drie, of zelfs twee kilometer rondom deze scholen. De verwachting was dat daardoor tussen de bestaande scholen «witte vlekken» zouden ontstaan met ruimte voor nieuwe scholen. Ook die alternatieve berekeningen leidden niet tot het gewenste effect. Overigens heb ik alle steekproeven steeds in elk geval in de groeigemeente Amsterdam gesitueerd. Over de resultaten van de verschillende proefberekeningen heb ik de heer Van Beek per e-mail van 21 oktober 2014 op de hoogte gesteld en hem deze in een gesprek met mijn medewerkers nader toegelicht.

Recente ontwikkelingen in het onderwijsaanbod in Amsterdam

De proefberekeningen wezen uit dat de huidige systematiek voor schoolstichting in het voortgezet onderwijs geen extra ruimte biedt voor nieuwe scholen in Amsterdam, althans voor wat betreft de traditionele erkende richtingen. Intussen is het aanbod in het voortgezet onderwijs in Amsterdam onder het huidige planningsstelsel verruimd met een humanistische mavo, die dit jaar toestemming kreeg met havo uit te breiden. Bovendien heb ik dit jaar goedkeuring kunnen geven voor de stichting van een humanistisch-hindoeïstische havo-vwo in de hoofdstad. En tot slot zijn de gezamenlijke besturen in het regionaal plan onderwijsvoorzieningen het eens geworden over de uitbreiding van bestaande vo-scholen met een vijftal nieuwe nevenvestigingen met havo en of vwo met ingang van 1 augustus 2015. Deze uitbreidingen van het onderwijsaanbod in Amsterdam bieden perspectief op een verlichting van de lotingsproblematiek aldaar.

Evenals dat voorgaande jaren het geval was, zorgt de loting voor de toelating van de groep acht-leerlingen tot het voortgezet onderwijs in Amsterdam ook dit jaar weer voor beroering. Hoewel met het nieuwe lotingsstelsel meer leerlingen dan voorheen op scholen van hun voorkeur worden geplaatst, kan ik mij voorstellen dat bij ouders en leerlingen voor wie dat niet het geval is, teleurstelling overheerst. Dat

sterkt mij in mijn voornemen om meer ruimte voor nieuwe scholen te creëren, zodat met nieuwe initiatieven beter kan worden aangesloten bij de wensen van ouders en leerlingen.

De Staatssecretaris van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap,
S. Dekker